

सुन्तलाजात फलफुलको ग्रीनिङ्ग रोग (HUANG LONG BING)

Candidatus Liberibacter asiaticus

पहिचान

- सन् १९६८ मा पोखरा उपत्यका र आसपासका क्षेत्रमा पहिलो पटक देखा परेको सुन्तलाजात फलफुलको ग्रीनिङ्ग रोग हाल सबै जसो सुन्तलाजात फलफूल उत्पादन क्षेत्रहरूमा फैलिरहेको छ र उत्पादकत्व ह्रास भईरहेको छ ।
- सुन्तला, मुन्तला, जुनार, कागती, भोगटे, विमिरो, चाक्सी, ज्यामिर लगायतका सुन्तलाजात फलफुलहरूमा विगत केही दशकदेखि ग्रीनिङ्ग रोग प्रकोपको रूपमा देखा परेको छ ।
- लीवेरीब्याक्टर एमशयाटीकस नामक शाकाणुको संक्रियणका कारणबाट यो रोग लाग्छ र सिट्रस सिल्ला (*Citrus psylla Diaphorina citri*) नाम गरेको कीराको माध्यमबाट रोगी बिरुवाबाट स्वस्थ बिरुवामा सर्दछ ।
- यो रोगको शाकाणुले फलफुलका बोट बिरुवाहरूमा खाद्यतत्वहरूको प्रवाहमा अवरोध ल्याउँछ र बिरुवालार्ई विस्तारै मर्दछ । रोग २ देखि ५ वर्ष सम्म शुष्प अवस्थामा रहने हुँदा रोगी बिरुवा केही वर्ष सम्म बाँच्न सक्दछन् ।

क्षतिको लक्षण

- यस रोगका मुख्य लक्षणहरू सुन्तलाजात फलफुलका पातहरू पुरै पहेँलो हुने वा पातमा हरियो नसाहरू देखिनुको साथै हरिया पहेँला दागहरू पनि देखिन्छन् ।
- शुरुको अवस्थामा पातहरूमा हलुका छिद्रविरे दाँगाहरू देखा पर्दछन् र विस्तारै हाँगाहरू टुप्पा तर्फबाट सुकी अन्तमा बिरुवा नै मर्दछ ।
- छिप्पिएको फलहरूको घामतर्फी भागमा मात्र पहेँलो रंग विकास हुन्छ भने अन्य भाग हरियो नै हुन्छ ।
- धेरै फुल फुल्नुको साथै बेमौसममा पनि फुल फुल सक्दछ तर लागेको फल सानो हुँदै जाने, एक तर्फीमात्र बढ्ने, असामान्य रूपमा फल भर्ने र असामान्य रूपमा अमिलो, तीतो हुने गर्दछ ।
- यस्तो लक्षणहरू बोटको कुनै एक भाग वा एउटा हाँगामा मात्र पनि हुन सक्दछ ।

व्यवस्थापन

- रोगग्रस्त क्षेत्र तथा रोगी बेर्ना पि.सि.आर. परीक्षण बाट पहिचान गर्ने र रोगमुक्त क्षेत्रमा यस्ता श्रोत बाट बिरुवा ल्याएर नरोप्ने ।
- तराई, भित्री मधेश वा तल्लो बेंसीका रोगग्रस्त क्षेत्रबाट ल्याइ रोपेका शांकास्पद बिरुवाहरू देखा पर्नासाथ बोटहरू काटेर जलाई दिने रोगग्रस्त बिरुवाहरू काटेर जलाईदिने ।
- समुन्द्र सतहदेखि १३०० मिटर भन्दा कम उचाइ भएको ठाउँमा बिरुवा उत्पादन नगर्ने ।
- यो रोग सिट्रस सिल्ला कीराले सार्ने भएको हुँदा कीराको व्यवस्थापन गर्नका लागि डाईनिथोयट ३०% ई. सी. १ एम.एल. प्रति लिटर पानीको दरले प्रयोग गर्ने ।

गण्डकी प्रदेश सरकार
कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय
कृषि विकास निर्देशनालय

बाली संरक्षण प्रयोगशाला

पोखरा, नेपाल